

Vewin lobby-agenda

Standpunten van de drinkwatersector

Wat moet er opgenomen worden in een nieuw Bestuursakkoord Water? Hoe zorgen we ervoor dat lozingsvergunningen voor de industrie beter rekening houden met de openbare drinkwatervoorziening? Op welke punten moet de Europese Drinkwaterrichtlijn worden herzien? De antwoorden op deze vragen en vele andere onderwerpen staan te lezen in de nieuwe Vewin lobby-agenda.

Aan het begin van het nieuwe parlementaire jaar presenteert Vewin haar geactualiseerde lobby-agenda, overzichtelijk ingedeeld per ministerie. De agenda 2017-2018 bevat de onderwerpen die in het komende politieke jaar voor de drinkwatersector belangrijk zijn, zowel in Den Haag als in Brussel. De lobby-agenda is bedoeld als informatiebron voor stakeholders als politici en ambtenaren.

De lobby van de drinkwatersector is erop gericht de drinkwaterbedrijven in staat te stellen hun wettelijke taak uit te voeren: het leveren van veilig, gezond, betaalbaar en lekker drinkwater, 24 uur per dag, 7 dagen in de week. Daartoe formuleert Vewin standpunten

op voor de sector relevante terreinen, in nauwe samenspraak met de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven. De 'Haagse' standpunten zijn per ministerie geordend en de 'Brusselse' standpunten zijn onder het kopje Europese Unie te vinden. Uiteraard 'spelen' sommige dossiers zowel in Den Haag als in Brussel.

Prioriteiten

Hieronder een overzicht van de meest in het oog springende actuele dossiers en standpunten. Bij het opstellen van deze lobby-agenda was nog geen nieuw regeerakkoord bekend. Hieruit kunnen natuurlijk nog nieuwe aandachtspunten of andere accenten voortvloeien.

Structurele aanpak opkomende stoffen

Houd bij vergunningverlening beter rekening met de risico's van lozingen voor de drinkwatervoorziening.

Uit de casussen met lozingen van pyrazool, PFOA en GenX blijkt dat bij vergunningverlening door het bevoegd gezag niet of onvoldoende rekening is gehouden met de effecten van een lozing op de bronnen voor drinkwaterproductie. Lozingen van industrieel afvalwater kunnen grote risico's opleveren voor de openbare drinkwatervoorziening.

Het grondwater en oppervlaktewater vormen de bronnen voor het maken van drinkwater. Overheden zijn bevoegd gezag bij vergunningverlening van lozingen van industriële stoffen en hebben een zorgplicht voor de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij het stellen van eisen aan een lozing, moet het bevoegd gezag rekening houden met de effecten van de lozing op de innamepunten voor drinkwaterproductie. De structurele aanpak opkomende stoffen heeft als doel te leren van genoemde casussen en het beleid en de uitvoering ervan te verbeteren. Voor Vewin zijn essentiële elementen transparantie over te lozen stoffen en hun eigenschappen, evenals helderheid over verantwoordelijkheden bij vergunningverlening.

** Structurele aanpak opkomende stoffen, Vewin-contactpersoon: Lieke Coonen, coonen@vewin.nl*

Industriële lozingen vervuilen oppervlaktewater

Drinkwaterbedrijven en waterlaboratoria houden de kwaliteit van oppervlaktewater als bron voor drinkwater zeer nauwlettend in de gaten. In de zomer van 2015 bleek er plotseling een onbekende stof in het water van de Maas in Limburg te zitten. Drinkwaterbedrijven die Maaswater gebruiken voor hun drinkwaterproductie, zagen zich genoodzaakt de inname van Maaswater wekenlang te staken. Dit was noodzakelijk omdat niet bekend was om welke stof het ging, of deze schadelijk was, en omdat er geen norm voor bestond in drinkwater of oppervlaktewater. Na een aantal weken nader onderzoek door onder andere het RIVM en KWR Watercycle Research Institute bleek dat het om pyrazool ging en werd duidelijk wie verantwoordelijk was voor de lozing ervan. De lozing bleek te komen vanaf het Chemelot-terrein in Limburg.

Afgelopen voorjaar kregen drinkwaterbedrijven in het westen van het land te maken met een lozing in de Merwede van de stof GenX door het chemische bedrijf Chemours, bij Dordrecht. Het drinkwater bleef veilig om te drinken, maar de stof bleek wel teruggevonden te worden in het drinkwater, in zeer kleine hoeveelheden. Bij de vergunning van GenX was te weinig rekening gehouden met het feit dat het rivierwater voor drinkwaterproductie wordt gebruikt. Drinkwaterbedrijf Oasen heeft laten weten dat wanneer de lozing niet binnen veilige marges wordt gebracht, het bedrijf genoodzaakt is in de toekomst extra en kostbare zuiveringsstappen bij te bouwen.

Bestuursakkoord Water

Zet het Bestuursakkoord Water (BAW) voort en vernieuw het, want samenwerking in de waterketen loont, dat heeft het BAW de afgelopen jaren bewezen.

Door meer samenwerking tussen drinkwaterbedrijven, waterschappen en rioolbeheerders zijn kosten bespaard, is de kwaliteit beter gegarandeerd en is er meer grip op de personele kwetsbaarheid. De gestelde doelen van het BAW liggen binnen handbereik. Vewin vindt het belangrijk om het BAW voort te zetten en te vernieuwen en aan te vullen met thema's zoals waterkwaliteit en innovatie. Dan kunnen waterbeheerders en andere betrokken partijen beter inspelen op de wensen van de burgers, de ontwikkelingen in milieu en samenleving en de druk op de kwaliteit van de drinkwaterbronnen. Vewin vraagt van de overheid om de samenwerking in de waterketen te ondersteunen met overheidsbeleid en regelgeving. Geconstateerde belemmeringen vanuit de (fiscale) regelgeving, zoals het vervallen van de btw-koepelvrijstelling in geval van samenwerking met een drinkwaterbedrijf, moeten worden opgelost.

** Bestuursakkoord Water, Vewin-contactpersoon: Hendrik Jan Ijsinga, ijsinga@vewin.nl*

Effectiever grondwaterbeheer door samenwerking gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijf

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen die schade als gevolg van extreme waterstanden moeten voorkomen. Om deze zorgplicht goed te vervullen, hebben gemeenten behoefte aan inzicht in grondwaterstanden en de dynamiek daarin. Maar zij hebben niet altijd voldoende kennis en capaciteit in huis op het gebied van grondwatermonitoring. Er is behoefte aan schaalvergroting op dit vlak.

Waterschap De Dommel, drinkwaterbedrijf Brabant Water en vijf gemeenten (Cranendonck, Eersel, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende en Valkenswaard) hebben de handen ineengeslagen om de monitoring en het beheer van het grondwater te verbeteren. Deze gemeenten hebben onder begeleiding van het waterschap en het drinkwaterbedrijf een grondwatermeetnet opgezet. De Dommel en Brabant Water zorgen nu samen voor het operationeel beheer van de vijf gemeentelijke grondwatermetten. Onderling zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de beheertaken.

Deze samenwerking heeft geleid tot een goede onderlinge afstemming, betere inzet van beschikbare knowhow over grondwater en effectief grondwaterbeheer.

Meer voorbeelden van samenwerking in de waterketen zijn te vinden op samenwerkenaanwater.nl.

Structuurvisie Ondergrond (STRONG)

Geef drinkwater als nationaal belang een primaire positie bij de afweging van belangen en ordening van de ondergrond.

Als uitwerking van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) zullen provincies en drinkwaterbedrijven aanvullende strategische voorraden (ASV's) voor de toekomstige drinkwatervoorziening verkennen en aanwijzen, rekening houdend met ontwikkelingen rondom geothermie. Deze ASV's moeten afdoende worden beschermd, op basis van functiescheiding met mijnbouwactiviteiten en geothermie. Ongewenste en onomkeerbare ontwikkelingen die strijdig zijn met gebruik voor de drinkwatervoorziening moeten in deze ASV's worden voorkomen. Voor geothermie is het gewenst via onderzoek meer zicht te krijgen op de risico's voor grondwater. Eventuele kleinschalige ontwikkeling van geothermie in nationale grondwaterreserves moet gepaard gaan met gelijktijdige verdere kennisontwikkeling over de risico's. In STRONG zijn gebieden voor de drinkwatervoorziening slechts ten dele bij voorbaat uitgesloten voor schaliegaswinning en overige mijnbouwactiviteiten. Aanvullende uitsluiting moet plaatsvinden in en ook onder deze reserves voor de toekomstige drinkwatervoorziening.

* STRONG, Vewin-contactpersoon: Rob Eijnsink, ejnsink@vewin.nl

Initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid (Woo)

Borg de veiligheid van gegevens van de vitale infrastructuur in het initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid (Woo).

In de Eerste Kamer ligt het initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid (Woo) voor ter vervanging van de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob). In de Wob is de bescherming van gevoelige gegevens die vitale bedrijven – waaronder drinkwaterbedrijven – met de overheid delen, niet expliciet geborgd. Het betreft hier informatie die in het kader van de nationale veiligheid wordt uitgewisseld, verplicht en onverplicht. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om gegevens over de beveiliging en inrichting van ICT-systemen, maar ook om onderlinge afhankelijkheden tussen vitale sectoren. Openbaarmaking van dit soort gegevens maakt vitale aanbieders kwetsbaar voor gerichte aanvallen.

Vewin pleit ervoor dat de veiligheid van de vitale infrastructuur in het initiatiefwetsvoorstel Woo wél goed en overkoepelend wordt geborgd. Dit kan bereikt worden door uitbreiding van de absolute uitzonderingsgrond 'Veiligheid van de Staat' met 'Veiligheid van de vitale infrastructuur'. Hiermee wordt gevoelige informatie beter beschermd en daarmee ook de veiligheidsbelangen van de vitale sectoren én van de maatschappij.

* Initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid,
Vewin-contactpersoon: Sabine Gielens, gielens@vewin.nl

Boorput lekt tientallen jaren dieselolie en pekels

Mijnbouw kan risico's opleveren voor de kwaliteit van het grondwater en daarmee ook voor de drinkwatervoorziening. Grondwater dat als bron voor drinkwater wordt gebruikt, is kwetsbaar voor verontreinigingen. Als grondwater eenmaal vervuild is, kan dat ernstige gevolgen hebben voor waterwinning: het grondwater kan voorgoed ongeschikt worden zijn om drinkwater van te maken.

In juni vorig jaar bleek dat een boorput voor de zoutwinning in de gemeente Enschede tientallen jaren dieselolie en pekels heeft gelekt naar het grondwater. Het betrof hier een boring voor zoutwinning waarbij via een boorput water samen met dieselolie in een ondergrondse zoutlaag werd gepompt. De boorput in het gebied Twente-Rijn werd in 1987 in gebruik genomen.

Ondanks dat er geen onmiddellijk gevaar dreigde voor de drinkwatervoorziening, vond minister Kamp van EZ dit incident wel zorgwekkend en stuurde er een brief over naar de Tweede Kamer. Vervolgens vond onderzoek plaats naar de omvang van de grondwaterverontreiniging en is de lekkage gestopt. Bovendien zijn andere boringen onderzocht en is het toezicht op dit soort boorputten aangescherpt.

Bescherming leidinggegevens

Pas uit oogpunt van nationale veiligheid het implementatietraject INSPIRE zo aan dat alle INSPIRE-informatieverzoeken binnen de beperkingen van het huidige KLIC-systeem worden afgehandeld.

In de huidige implementatiewet INSPIRE is de bescherming van leidinggegevens – in termen van voorwaarden en restricties – onvoldoende geborgd. Liggingsinformatie van (transport)leidingen zou dan anoniem en onbeperkt kunnen worden opgevraagd. Het gaat hier om gevoelige informatie, waarmee de leveringszekerheid van de drinkwatervoorziening verstoord kan worden en infrastructuur rondom of nabij leidingen geraakt kan worden. Drinkwaterbedrijven willen weten wie informatie opvraagt om preventief een risicoschatting te kunnen maken van mogelijk misbruik van liggingsgegevens.

Concreet betekent dit dat alleen geautoriseerde gebruikers toegang hebben tot de gegevens, dat de gegevensverstrekking gelimiteerd is en dat aanvragen gemeld worden aan de netbeheerder. Deze wens leeft breder. Alle netbeheerders en de vitale sectoren Nucleair en Schiphol willen vanwege de veiligheid restrictievere informatieverstrekking over hun leidingnet of het net dat onder hun vitale objecten ligt.

* Implementatiewet INSPIRE,
Vewin-contactpersonen: Rob Eijnsink / Sabine Gielens
eijnsink@vewin.nl / gielens@vewin.nl

Achtergrond Bescherming vertrouwelijke gegevens van drinkwaterbedrijven

De drinkwatervoorziening behoort tot de meest vitale infrastructuur van Nederland. Voor een goede weerbaarheid en bescherming wisselen drinkwaterbedrijven – verplicht en onverplicht – veel gevoelige informatie uit met overheden en stakeholders. Voorbeelden van deze informatie-uitwisseling zijn onderzoeken door de overheid naar onderlinge afhankelijkheden tussen vitale sectoren, en de uitwisseling van leidinggegevens met grondroerders om graafschade te voorkomen. Informatie-uitwisseling betreft in deze gevallen een wederzijds belang.

Maar informatie-uitwisseling kent ook grenzen. Openbaarmaking van gevoelige informatie kan namelijk schade opleveren aan de drinkwatervoorziening, of een dreiging vormen voor continuïteit van de drinkwatervoorziening en daarmee voor de maatschappij. Het is dan ook noodzakelijk om in wetgeving de nodige randvoorwaarden of restricties te stellen. Voor uitwisseling van gevoelige gegevens tussen vitale bedrijven en overheid moet het initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid (Woo) daarom expliciet borgen dat deze gegevens niet door derden opvraagbaar zijn. De publiek-private samenwerking, die juist op dit terrein van groot belang is, wordt belemmerd zolang dit niet expliciet geborgd is. Bedrijven wegen af wat ze wel en niet zullen delen.

Daarnaast moet de implementatiewet INSPIRE worden voorzien van een aantal restricties. Op basis van de huidige wet zouden de liggingsgegevens van drinkwaterleidingen anoniem en onbeperkt opgevraagd kunnen worden. Dit is zeer onwenselijk. Duidelijk is dat de vitale infrastructuur in al haar facetten beschermd moet worden, door de beheerders zelf, maar óók door de overheid.